

FOLKE VIRKE

Oktober - December 2016

Den demokratiske samtale

www.folkevirke.dk

Forsvar for den oplyste samtale!

Af Per Paludan Hansen,
formand for
Dansk Folkeoplysnings Samråd

3

Uden de sociale medier var vi aldrig kommet fra start

– lyder det fra Uffe Elbæk

8

Af Annemarie Balle,
redaktør

11

Demokrati er samtale – også med dem, vi er uenige med

– lyder det fra Özlem Cekic

Af Annemarie Balle,
redaktør

FOLKEVIRKE

Social, kulturel og politisk oplysning

Udgivet af oplysningsbevægelsen
FOLKEVIRKE

Oplag: 1.200 . ISSN 0015-5845

**Deadline for næste nummer:
15. januar 2017**

Bladet kan kun bestilles ved direkte henvendelse til:

Folkevirkes kontor

Niels Hemmingsens Gade 10, 3. sal
1153 København K
Tlf. 33 32 83 11
E-mail: folkevirke@folkevirke.dk
www.folkevirke.dk

Dette nummer koster i styksalg
kr. 50 + porto.

Særpris for klassesæt.

Bladabonnement kr. 210 + porto pr. år

Medlemskab kr. 400 pr. år

Beløbene kan indbetales på

Folkevirkes konto:

Reg.nr. 7031 . Kontonr. 1099538

Redaktion

Annemarie Balle (ansvarshavende)
Reventlowsgade 18, 4. sal tv
1651 København V
Tlf. 51 51 24 20

Forretningsudvalg

Formand: Annemarie Balle
Næstformand: Jeanne Bau-Madsen
Kasserer: Tove Hinriksen
Ulla-Brita Gregersen
Karen Hallberg
Annam Al Hayali
Lene Lund Hansen
Mona Jensen
Sonja Feldt Pedersen
Britta Poulsen
Susanne Tarp

Tryk og layout

Aars Bogtryk & Offset, tlf. 98 62 17 11
E-mail: aarsbogtryk@aarsavis.dk
Layout: Louise Christensen
Genrefotos: www.colourbox.dk

FORENINGEN AF
DANSKE KULTUR-
TIDSSKRIFTER

Den demokratiske samtale

»Et demokrati er en stat, hvor den fri meningsudveksling ikke ender med en begravelse«

Winston Churchill

Mødet i cyberspace bruges døgnet rundt. På mange områder rummer fx både Facebook og Twitter gode elementer. Man får her en hurtig kommunikation, og synspunkter og holdninger kan deles til mange i løbet af få klik.

En politiker som Uffe Elbæk siger helt klart, at uden denne kommunikation havde Alternativet ikke haft en effektiv platform som nystiftet parti.

Problemerne kan opstå, når man går ind i det, man kunne kalde en »ansigtsløs« kommunikation. Der kan gemme sig hvem som helst bag en Facebook-profil, – og dertil kommer, at kommunikationen i cyberspace går meget hurtigt. Ofte er der ikke tid til at faktatjekke informationerne, og på den måde sættes rygtestrømme uden hold i virkeligheden i gang. Der kan også være problemer med sam-

taleformen. Den enkelte kan sidde trygt hjemme bag sin egen skærm og skrive helt uden filter. Så er det, at cyberspace udvikler sig til en kloak i stedet for at være et forum for samtale.

Men, som det også påpeges af flere i dette temanummer af Folkevirke, så er det afgørende, at vi stadig holder fast i den demokratiske samtale og det personlige møde. Mødet med andre mennesker, hvor man sidder over for hinanden og kan få alle nuancerne med – og dermed også holde det postfaktuelle samfund stangen.

God læselyst og
på gensyn i Folkevirke
til tankevækkende samtaler!

Annemarie Balle

INDHOLD

Forsvar for den oplyste samtale!	3
På de sociale medier kan man tage temperaturen på samfundsdebatten	6
Uden de sociale medier var vi aldrig kommet fra start	8
Demokrati er samtale – også med dem, vi er uenige med	11
Nettet er nemt at bruge, men kræver stor omtanke	14
Julemøde i Folkevirke	17
Folkevirke på Kulturmødet på Mors: Kulturmix med udsyn	18
Boganmeldelse: Udfordrende bog om døden	20
Folkevirke på EU-kursus i Grækenland: Spændende debatter om interkulturelle kompetencer	21
Folkevirkes Bedsteforældre-børnebørn lejr 2016: Masser af kreativitet og (u)hygge	24
Arrangementskalender 2016-2017.	26
En spændende eftermiddag med forskellige kunstneriske udtryk: Kvindestemmer 2017	28

Forsvar for den *oplyste* samtale!

Af Per Paludan Hansen, formand for Dansk Folkeoplysnings Samråd

I skrivende stund kan man følge en amerikansk præsidentvalgkamp, hvor Donald Trump har sat nye – lave – standarder for politisk kommunikation – med den objektive sandhed som første offer.

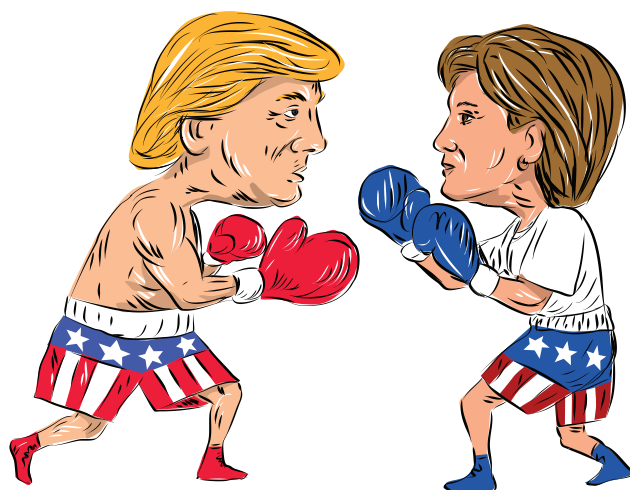
When they go low – we go high

Den amerikanske præsidentvalgkamp har sat nye lave normer for tonen i en politisk debat. Et niveau, som vi herhjemme kun kender det fra Facebook, er blevet

»Hvis det er fakta, så benægter a fakta!«

Det var folketingsmedlem Søren Kjær, der i en folketingsdebat i slutningen af 1800-tallet kom med de berømte ord. Dette udsagn har for mig været den humoristiske version af en debat, hvor deltagerne har haft det svært med at håndtere sagens egentlige genstand.

Nu er det blevet helt normalt i den offentlige debat, at fakta håndteres lemfældigt – ikke mindst på sociale medier. Denne udvikling har fået et navn – det postfaktuelle samfund.

★★★★ TRUMP VS HILLARY ★★★★★
ELECTIONS 2016

hyppigt anvendt af Trump. Måske vil netop det faktum, at den ene præsidentkandidat kommunikerer på så lavt et niveau, medvirke til, at flere sætter sig op mod tonen. Med Michelle Obama vil vi sige – when they go low – we go high.

Det siges om debatten på Facebook, *Ekstrabladets* debatunivers og andre af disse sociale debatfora, at de blot er et udtryk for, at den debat, der før var på bodegaer og i baglokaler, er flyttet på de sociale medier. Ærligt talt jeg tror det ikke. Jeg tror desværre, at netop disse mediers mulighed for at medvirke anonymt er befordrende for de, der vil sænke debattens niveau.

Det amerikanske valg er det tydelige eksempel på, at debattonen ikke bare bliver sænket på de sociale medier – det er selve den demokratiske samtale, der »går ned«.

Kan man ikke blot lade denne udvikling passere? Det er jo bare en debat på de sociale medier, og selv om tonen er skinger og lav i den amerikanske præsidentvalgkamp,

vil det da ikke slå an i den danske debat.

Nej – jeg mener, at kloakken på Facebook og lignende fora har fået lov at stå uimodsigt for længe.

Med Hal Koch siger vi, at den oplyste samtale er grundlaget for vores demokrati. Vi, der tror på det oplyste demokrati, må tage ansvar. I Europa er omgangen med fakta blevet ofret.

De seneste år er der sket en polarisering i de europæiske vælgergrupper. Denne polarisering sker mellem dem, der bor på landet og dem, der bor i byen, mellem dem, der har uddannelse og dem, der ikke har uddannelse eller har en kort uddannelse og mellem generationer. Vi ser det også herhjemme, og vi er mange, der prøver at forstå udviklingen.

Nej – jeg mener, at kloakken på Facebook og lignende fora har fået lov at stå uimodsigt for længe.

*Per Paludan Hansen,
formand for
Dansk Folkeoplysnings Samråd*

Benægtelsen af fakta har ført populistiske og desværre også ekstreme holdninger med sig. Ikke blot i USA. I Ungarn og Polen er der i dag regeringer, der bygger deres politik på ekstrem nationalisme. Herhjemme er tendensen den samme – i det ekstreme udtrykt ved opvæksten af »borgerværn«, der vil hjælpe politiet med at holde lov og orden, men også i den almindelige debat findes de postfaktuelle tendenser.

Vi har brug for hinanden!

Folkeoplysningens opgave

Folkeoplysningen har i sin tradition – i sine værdier stået vagt om bærende dele af vores folkestyre. Højskole og arbejderoplysning var centrale i den politiske og

almene dannelse af bønder og arbejdere. Dansk Folkeoplysnings Samråd blev stiftet i 1941 – midt under besættelsen – hvor de folkeoplysende organisationer fandt sammen for at beskytte forsamlingsfriheden. Flere oplysningsforbund blev stiftet i årene efter krigen med det mål at give danskerne politisk oplysning med det mål at undgå, at danskere igen vil støtte eller passivt se til en nazistisk magtovertagelse.

Folkeoplysning handler om at give den enkelte kundskaber, færdigheder og kompetencer til at leve sit liv bedst muligt og gerne i fællesskab med andre – det gælder såvel arbejdsliv, familieliv som privatliv.

Folkeoplysningens værdier bygger på respekt, ansvar og livsglæde. Derved styrker man den enkelte borgers personlige frihed og ind-

sigt til at leve sit liv efter egne valg og værdier, og samtidig være i en demokratisk samklang med omverdenen.

De postfaktuelle tendenser og det alt for lave debatniveau er eksistentielle udfordringer for den oplyste samtale – for vores demokrati. Der er skræmmende tendenser i verden omkring os. Lad os tage inspiration fra Michelle Obama, »when they go low – we go high«.

Vi – de folkeoplysende organisationer har ansvar i at gå foran.

Lad os beskytte den oplyste samtale – start med at sige fra, når fakta forkastes, start med at lægge afstand, når tonen i den offentlige debat trækkes ned – og så skal vi tage ansvar for en opbyggende samtale/dannelse af debatten.

Vi skal go high!

På de sociale medier kan man tage temperaturen på samfundsdebatten

Af Annemarie Balle,
redaktør

ment gennemsyrrer hans livsholdning. Derfor har Folkevirke bedt Bertel Haarder om at svare på nogle nøglespørgsmål om den danske demokratiudvikling og samspillet med de sociale medier.

Kulturminister Bertel Haarder har gennem et langt politikerliv været ivrig fortaler for samtalen og demokratiets rummelighed. Han er vokset op med højskoletraditionen, og det folkeoplysende ele-

Hal Koch har sagt, at demokrati er en livsform. Hvilken livsform bygger det danske demokrati efter din mening på?

På det punkt er K.E. Løgstrup klo- gere, når han siger, at demokrati

er en skikkelig måde at være uenig på. Vi må ikke overbelaste demokratibegrebet og gøre det til en livsform. Han sagde det i 1970'erne, hvor demokratiet blev misbrugt som argument for alle mulige personlige og ideologiske vendettaer!

Kulturminister Bertel Haarder: - Mange folk glemmer, når de sidder bag skærmen, at de rent faktisk skriver til andre mennesker, når de skriver på vedkommendes væg.

Hvordan bruger du de sociale medier?

Jeg er meget aktiv på min Facebookside, som jeg oprettede, før jeg blev minister, og den har jeg fået mange følgere på. Her poster jeg dels aktiviteter, som jeg skal eller har deltaget i som minister – noget som har rørt mig – eller som jeg undrer mig over. Men jeg poster også politiske holdninger eller reaktioner på udspil. De opslag, som

SOCIAL MEDIA

bliver mest delt og kommenteret, er klart dem, hvor jeg mener noget personligt OG politisk. Jeg får generelt mange kommentarer af mine ca. 17.000 følgere og bruger dem til at tage temperaturen på samfundsdebatten. Jeg har desværre ikke tid til at gå meget i debat med mine følgere eller bruge andre sociale medier som fx Twitter eller Instagram.

Udgør det »ansigtsløse« møde på de sociale medier en fare for den demokratiske samtale?

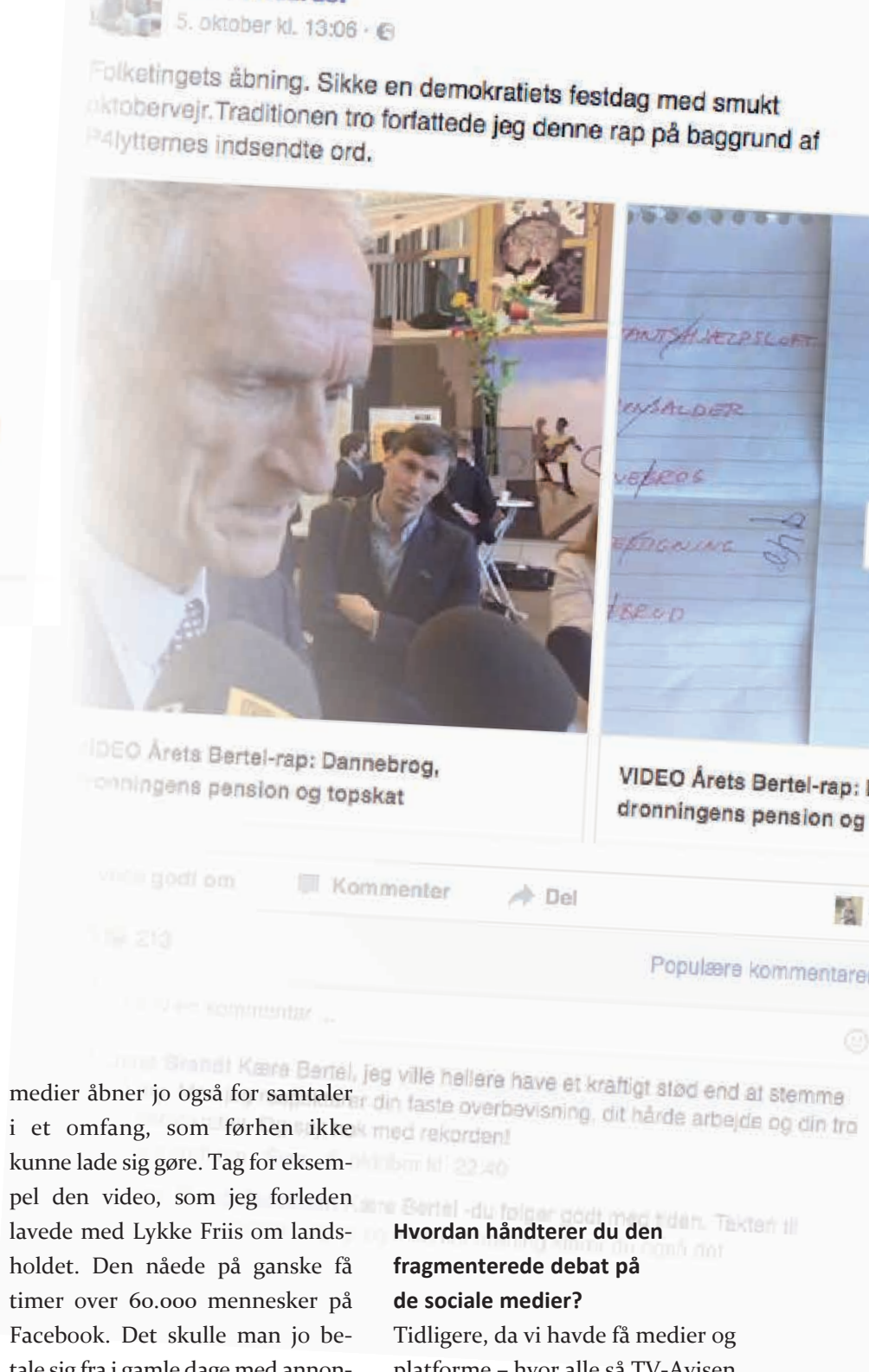
Både ja og nej. Der er jo mere dialog end nogensinde mellem borgere og folkevalgte og mellem borgerne indbyrdes. Problemet er, at de sociale medier gør det muligt at isolere sig med meningsfæller og opbygge groteske og totalt løgnagtige forestillinger om »de andre«, jf. den amerikanske valgkamp!

Mange folk glemmer, når de sidder bag skærmen, at de rent faktisk skriver til andre mennesker, når de skriver på vedkommendes væg. Men det er to-sidet. For sociale

medier åbner jo også for samtaler i et omfang, som førhen ikke kunne lade sig gøre. Tag for eksempel den video, som jeg forleden lavede med Lykke Friis om landsholdet. Den nåede på ganske få timer over 60.000 mennesker på Facebook. Det skulle man jo betale sig fra i gamle dage med annoncering på busser – som jo ikke åbnede for nogen samtale. Da jeg var til Oscar-uddeling i Hollywood, kunne jeg også invitere mine følgere med ind i salen ved at tage billeder og skrive opdateringer derfra. På den måde giver sociale medier muligheder for interaktion og demokratisk dialog som aldrig før.

Hvordan håndterer du den fragmenterede debat på de sociale medier?

Tidligere, da vi havde få medier og platforme – hvor alle så TV-Avisen – var det fælles, offentlige rum mindre. I dag, hvor folk orienterer sig på stadig flere platforme, er det vigtigt at kunne sortere og skelne imellem, hvor man får sine nyheder fra. Det prøver jeg at gøre ved at holde mig opdateret med daglige nyheder fra både aviserne og vores public service medier.

Uden de *sociala medier* var vi aldrig kommet fra start

– sådan lyder det fra Alternativets initiativtager Uffe Elbæk

Af Annemarie Balle,
redaktør

De sociale medier er under beskydning i disse år. På bl.a. Facebook og Twitter er enhver sin egen redaktør og kan poste stort set alt. Tonen kan være hård, og det er ikke altid, at sandheden er i fokus. Der tales bl.a. om det postfaktuelle demokrati, hvor det er holdninger og følelser, der dominerer, mens sandheden betragtes som relativ.

Den beskrivelse er kun den ene side af mønten – den anden side rummer en fortælling om, hvordan alle borgere kan få en stemme i den demokratiske debat og om, hvordan debat og kommentarer kan komme ud i alle hjørner af Danmark. Her er der ikke længere

dele af landet, som er udkant – alle er kun et klik fra den næste kommentar.

En politiker som Alternativets leder, Uffe Elbæk, er meget aktiv på de sociale medier og bruger dagligt mange timer på at tage debatterne alvorligt. Derfor har Folkevirke stillet Uffe Elbæk spørgsmål om hans erfaringer og bedt ham fortælle om, hvordan han får det bedste ud af de sociale medier.

Hal Koch har sagt, at demokrati er en livsform. Hvilken livsform bygger dagens danske demokrati på efter din mening?

Jeg er helt enig med Hal Koch i, at demokrati er en livsform. Desværre er vi her i Danmark inde i en periode, hvor den demokratiske livsform ikke er særlig stærk.

Efter min mening så er tiden inde til, at borgerne tager deres demokratiske autoritetskraft tilbage.

I et demokrati er det dig og mig, der bestemmer. Et demokrati skal udvikles nedefra – udspil skal komme nedefra og ikke oppefra.

Jeg er bekymret over udviklingen i det danske demokrati, derfor vil jeg gerne gentage, at tiden er inde til, at borgerne tager deres demokratiske autoritet tilbage.

Når man ser på udviklingen, så er det tydeligt, at tillidskløften mellem borgere og politikere bliver større og større – og aldrig har været dybere.

Der er også en anden, tydelig tendens. Nemlig, at der er færre og færre, som er medlemmer af de politiske partier. Der er endnu

færre, som ønsker at stille op til de demokratiske positioner. Og blandt dem, som vælger at stille op, er der en høj grad af lighed og den samme selvforståelse. Blandt de kandidater, som vælgerne kan stemme på til valg til både byråd, regionsråd, Folketinget og EU-Parlamentet, mangler der en folkelig forankring. Kandidaterne på tværs af alle partierne er generelt for ens, og det er en farlig udvikling.

Hvordan bruger Alternativet de sociale medier?

Alternativet var aldrig kommet fra start uden at have haft de sociale medier. Alternativet havde ingen penge og ingen platform ud over den, som jeg selv havde som løsgænger i folketinget. Samlet set havde Alternativet ingen ressourcer, så det var helt afgørende, at vi kunne gøre brug af de sociale medier.

Via de sociale medier havde vi mulighed for at invitere alle interesserede ind og fortælle dem om Alternativets visioner. Vi kunne debattere med vælgerne og svare på spørgsmål fra alle. Vi kunne fra vores elektroniske platforme være ude i alle valgkredse og inde i alle stuer hos vælgerne.

Hvordan er reaktionerne på de sociale medier og på det, som I lægger ud på bl.a. Facebook og Twitter – og hvordan går I i dialog?

Både på Alternativets offentlige profiler og på mine egne private på både Facebook og Twitter er tonen forholdsvis god. Indlæg og svar

bygger på en reel dialog, men det skyldes også, at vi i Alternativet og jeg selv personligt lægger stor vægt på at tage dialogerne seriøst.

Alternativets initiativtager Uffe Elbæk: - Alternativet var aldrig kommet fra start uden at have haft de sociale medier.

Jeg forsøger at svare på flest mulige indlæg, men kan ikke overkomme at svare på alle. Jeg bruger

i snit to timer dagligt på at svare. Ved at tage dialogerne seriøst har vi formået at skabe en anden debatform. Men hvis det skal lykkes, så er det nødvendigt, at mange tager sig tiden til at læse indlæg og også tager debatterne alvorligt. Når jeg selv skriver indlæg, gør jeg mig umage og skriver på en måde, så jeg selv kan være med til at sikre en ordentlig debattonen. Man skal kort sagt ville samtalen.

Udgør det »ansigtsløse« møde på de sociale medier en fare for den demokratiske samtale?

Alternativet har valgt at kommunikere med vælgerne og medlemmer på flere platforme. Vi har bl.a. etableret »politiske laboratorier« – både digitale og fysiske. Det giver mange fordele, men vi er helt klar over, at de digitale mødesteder ikke kan erstatte det personlige møde. Men der er store for-

Alternativet ✓

@alternativet.dk

Startside

Om

Noter

Partiprogram

Bliv medlem

Anmeldelser

Baggrund

Videor

Diagrams

#venligrevolution

👍 Synes godt om 💬 Besked 📌 Gem ⋮ Mere ▾

Alternativet

Politisk organisation

dele, for fysisk kan fx jeg kun være ét sted ad gangen. Ved at bruge de sociale medier kan jeg komme ud til mange forskellige over hele landet. Men man må også være realistisk og erkende, at de sociale medier har både lyse og mørke sider.

Nogle af de lyse er, at man ved fx at bruge Facebook kan blive hørt. Et indlæg på Facebook kan sammenlignes med et læserbrev i det lokale dagblad. Det er på den måde, du kan komme til orde – og så er det klart, at du selv må stå til ansvar for det, du har skrevet og sagt.

Man kan lidt populært sagt sige, at Facebook er et digitalt forsamlingshus.

En anden fordel er, at man som vælger kan komme tæt på sine politikere. På både Facebook og Twitter er man i direkte kontakt

med sine politikere, og det kan jo være svært at være, hvis man alene satser på det personlige møde.

Det personlige møde har på sin side helt andre kvaliteter og lægger i øvrigt ofte også op til de længere og mere dybe samtaler.

Hvilken form for demokrati er det, at Alternativet gerne vil udvikle?

Vi har her i Danmark et repræsentativt demokrati. I Alternativet arbejder vi på at udvikle et involverende demokrati. Vi ønsker at få borgerne mere involveret i beslutningsprocesserne og dermed også mere involveret i udviklingen af hele samfundet. Alternativet har præsenteret forskellige samarbejdsformer og nytænkning, som alle har til formål at trække udviklingen fra det repræsentative

demokrati til det involverende demokrati. Vi har startet en bevægelse ved bl.a. at benytte os af nye politiske platforme, hvor der kan foregå mange typer aktiviteter.

Fælles for vores tiltag er, at de skal fremme Alternativets seks grundværdier og grundholdningen om, at vi skal arbejde for en seriøs, bæredygtig omstilling af Danmark.

Alternativets seks grundværdier

- Mod
- Generøsitet
- Gennemsigtighed
- Ydmyghed
- Humor
- Empati

De grundværdier kan så udmøntes mange steder i samfundet – på de sociale medier, i tænketanke og på sommerhøjskoler.

Demokrati er *samtale* – også med dem, vi er uenige med

– lyder det fra Özlem Cekic, som påpeger, at demokratiet ikke er gratis

Af Annemarie Balle,
redaktør

Özlem Cekic er en ivrig debattør, der både som debattør og politiker har haft en skarp profil. Siden hun forlod Folketinget, har hun bl.a. benyttet de sociale medier til at debattere. Skarpt, men altid i en ordentlig tone.

- For, som hun understreger gang på gang, uanset hvad man debatterer og med hvem, så skal samtalen have en ordentlig tone. Lokumstenen skal bekæmpes.

Özlem Cekic har stærke holdninger til både demokrati og indvandrere, så når hun slår noget op på sin Facebook eller på Twitter, kommer der hurtigt hundredvis af kommentarer. Af og til kommer der også meget usaglige og personlige angreb på Özlem Cekic. Folkevirke har stillet Özlem Cekic flere spørgsmål om både demokrati og debatter på de sociale medier:

Hal Koch har engang sagt, at demokrati er en livsform.

Hvilken livsform bygger dagens danske demokrati på efter din mening?

For mig bygger demokrati rigtig meget på samtale. I Danmark har vi et meget stærkt demokrati, og danskerne har fået de demokratiske rettigheder – frihedsrettig-

Özlem Cekic: - Det er via samtalen, at man kan fastholde – og skabe – frihed og også få afprøvet sine holdninger. Foto: Michael Daugaard.

hederne – ind med modermælken. Det er via samtalen, at man kan fastholde – og skabe – frihed og også få afprøvet sine holdninger. Når samtalen er så vigtig, så er det fordi, man her skal lytte til andres meninger og forstå, hvad de siger. Samtalen skal foregå med alle – også med de mennesker, man er uenig med. Det er en meget vigtig grundsten i demokratiet.

Hvordan bruger du de sociale medier?

Jeg er meget positiv over for de sociale medier og bruger dem modsat mange andre til at samtale på. Men det er klart, at det er samtaler, som tager tid. Hvis man vil bruge de sociale medier som plat-

form for samtaler, så forudsætter det også, at man tager sig tiden til det. Folk bliver træt af det, hvis man kun bruger de sociale medier til at komme med statements. Man skal investere tid og også være åben for at lytte til andres holdninger, for det er kun på den måde, man kan blive klogere.

På min Facebook-profil har jeg omkring 73.000 følgere, og det sker ofte, at mine opslag bliver delt, så det kommer ud til 1 mio. læsere. Det er klart, at med så mange »læsere« får jeg også rigtig mange kommentarer.

Jeg mener, at man skal reagere på alle, som kommenterer mine opslag, men det er ikke realistisk at forestille sig, at jeg kan skrive

kommentarer til alle. Som udgangspunkt, så liker jeg dem, som er enige med mig og sender svar til dem, som jeg er uenig med.

Når der sker en terrorhandling i Europa, så får jeg typisk langt flere hademails og indlæg på min Facebook. Her er tale om en helt speciel situation, så selv om det drejer sig om flere hundrede mails, så svarer jeg på dem alle. Der er tale om en så ekstrem situation, at det er vigtigt at investere den nødvendige tid. Det er på den måde, at jeg kan være med til at bygge bro over de kløfter, som ellers risikerer at vokse sig alt for store. Jeg mener, at det er den måde, man kan rykke holdninger hos hinanden – ved at investere tid til samtalen og så lade argumenterne tale.

Jeg mener også, at det er på denne måde, vi kan gøre demokratiet stærkere, netop fordi vi taler sammen – også med dem, vi er uenige med.

Udgør det »ansigtsløse« møde på de sociale medier en fare for den demokratiske samtale?

Der er altid en fare for, at man kan kortslutte den demokratiske samtale på de sociale medier ved at tale grimt. Jeg kan af og til opleve, at der bliver skrevet grimt til mig, men selv svarer jeg altid pænt tilbage, og i visse tilfælde inviterer jeg mig selv til dialogkaffe hos dem.

Igen sætter jeg samtalen i højsædet – det er her både en selv og andre kan rykke.

Det er vigtigt for mig at svare respektfuldt og pænt tilbage og ikke tillade det, man kunne kalde »lokumssprog«.

Mere generelt mener jeg, at man skal passe på med dæmonisering af andre. Det er en farlig udvikling.

Man kan fx se, at den yderste højrefløj vokser mange steder i verden. Jeg er sikker på, at flertallet af borgerne ikke deler de holdninger, som præsenteres af det yderste højre, men desværre

oplever vi et stort, tavst flertal. Det er en udvikling, som vi må kæmpe mod, og derfor opfordrer jeg til, at alle påtager sig et ansvar.

En gang slog jeg et indlæg om indvandrere op, og her fik jeg et svar tilbage fra en, som mente, at indvandrere generelt var voldelige og kriminelle. Jeg kunne læse på hendes indlæg, at der var en eller anden oplevelse med hendes datter, som ikke havde været rar. Jeg skrev tilbage og anerkendte hendes oplevelse. Men så svarede hun tilbage på min private mail, at hun oplevede det som en hån, at jeg skrev så pænt tilbage.

Vi fortsatte med at maile frem og tilbage, og det endte med, at hun forstod min pointe, og hun erkendte, at det ikke var alle, som var kriminelle og voldelige, men at det var denne enkelte, som hun havde haft en dårlig oplevelse med.

Jeg fortæller om denne episode for at gøre opmærksom på, at det er vigtigt at investere tid i samtalen og også at menneskeliggøre og fastholde den personlige samtale. Det er her, man kan få dybden og nuancerne med.

Men det er klart, at der er behov for nogle spilleregler på de sociale medier. Det er vigtigt, at den enkelte står ved, hvad de siger, og at de har et »ansigt«. Hvis man gemmer sig og ikke vil vise sin identitet, så er man en »troll«.

Jeg vil ikke tillade, at »trolde« saboterer samtalen på de sociale medier. Ud fra mine erfaringer, så synes jeg, at de fleste står ved, hvem de er. Hvis der dukker »trolde« op på min Facebook, så sletter eller blokerer jeg dem.

Mindstekravet må være, at man kan se, hvem den anden er.

Hvordan håndterer du den fragmenterede debat på de sociale medier?

De sociale medier er en relativ ny platform for samtale, så det er klart, at det tager nogle år at vænne sig til den måde at samtale på. Vi skal også vænne os til, hvordan man agerer på de sociale medier – at man fx forstår rækkevidden af, hvad der sker, når man liker en ting. Hver især må overveje, om de vil være forlænget arm for de holdninger og synspunkter, som de liker. Man må hver især være ansvarlig for de valg, man træffer på de sociale medier. Der er tale om et personligt ansvar, som kan medføre nogle etiske konflikter. Det må man gøre sig helt klart, når man bevæger sig ind på sociale medier som Facebook og Twitter.

Når det er sagt, så synes jeg, at de sociale medier kan bringe rigtig meget godt med sig. For mig giver de sociale medier folket en stem-

me. Det er her, at folket kan tage magten tilbage.

Tænk fx på Bilka-sagen, hvor der blev rejst sag om en firing, som var uretfærdig, og debatten blev så stor, at Bilka ændrede deres synspunkt. Sådan har der på de sociale medier været rejst flere sager, som er nået frem til magtens bord. For mig vidner det om, at folket her selv kan tage ordet og ikke skal igennem en masse filtre for at blive hørt.

Man kan sige, at på de sociale medier er det den enkelte, der styrer – og det er helt fantastisk.

Det er en meget positiv udvikling i en tid, hvor afstanden mellem politikerne og folket vokser.

Derfor synes jeg også, at det var en fin idé, at statsminister Lars Løkke offentliggjorde dele af 2025-planen på Facebook. Pressens reaktioner på det var ren nostalgi. Journalisternes kritik var udtryk for, at alt helst skal være, som det plejer.

Men – og det bliver jeg nødt til at understrege – det er naturligvis ikke problemfrit. Vi skal alle hver især hele tiden sikre, at der holdes en ordentlig tone. At man ikke med sine indlæg stigmatiserer eller taler grimt om bestemte grupper.

Hvilken form for demokrati er det, at du gerne vil være med til at udvikle?

Her i Danmark har vi et stærkt demokrati med frihedsrettigheder. Men det

er rettigheder, som dagligt skal forsvares.

En af de demokratiske rettigheder er ytringsfriheden. Den gælder for alle – også dem, man er uenige med. Så det er klart, at der her kan være en udfordring. Der er en tendens til, at tonen bliver for hård, når ens argumenter ikke slår til.

Jeg er dog overbevist om, at det danske demokrati er så stærkt, at det ikke trues, selv om ytringsfriheden bruges til det yderste.

Man skal desuden huske på, at demokratiet ikke er gratis. Det kræver en investering fra os alle sammen. Vi er ikke vant til, at prisen fx er høj for ytringsfrihed. Men mange steder i verden mister folk livet, når de udtaler sig. Vi skal gøre, hvad vi kan for, at prisen er så lav som mulig i Danmark for ytringsfriheden.

Men demokrati er ikke en selvfølge. Derfor skal vi blive ved med at udvikle det, fastholde det og støtte det.

Nettet er nemt at bruge, men kræver stor omtanke

Af Jeanne
Bau-Madsen,
næstformand
i Folkevirke

I dag finder vi mange oplysninger på nettet. Hvor man før i tiden slog op i en bog, slår vi i dag op på nettet. Men hvordan kan vi sikre os, at de oplysninger, vi finder dér, er korrekte?

Et af de steder, mange henter oplysninger, er Wikipedia.

Oplysningerne er samlede ved, at brugerne selv lægger oplysninger op på siden. Der findes nu over 40 millioner artikler i Wikipedia, som kalder sig den frie encyklopædi, hvoraf 219.456 er på dansk.

Hvordan kan man sikre sig, at alle disse oplysninger er rigtige?

I det følgende vil jeg give nogle værktøjer til at vurdere de oplys-

ninger, man får, når man leder på nettet. Jeg vil også give nogle eksempler på, hvor let man kan blive vildledt.

Jeg ønsker at videregive retningslinjer, som gør det nemmere at bruge nettet korrekt. Nettet er nemt at bruge og altid ved hånden, da de fleste bare slår op på telefonen. Med nogle få eksempler vil jeg vise, hvor nemt det er at blive misinformeret og forhåbentligt også, hvor vigtigt det er at bruge internettet med fornuft.

Kildekritik

I traditionel kildekritik ser man på tre ting:

- Ophavssituationen
- Fortolkningen
- Relevans

Ophavssituationen: Her undersøger man, hvem forfatteren er, hvordan teksten er blevet til og

tekstens mål. Til sidst ser man på tekstens overlevering.

Fortolkningen: Overblik over tekstens disponering, fokus på tekstens genstand, vurdering af tekstens forklaringer og er der sammenhæng i tekstens teori.

Relevans: Opfattes teksten som troværdig og er teksten anvendelig til emnet.

Kildekritik på nettet

Forfatter: Det første, man undersøger i en tekst på nettet, er, hvem der er forfatteren. Hvis dette ikke er muligt, bør den kasseres.

Adresser: Derefter undersøger man, hvornår siden er blevet til. Det er altid vigtigt at kunne sætte tekster ind i en tidsmæssig sammenhæng. Vi ved fra fx historiske tekster, at det er vigtigt at vide, om kilden er primær, sekundær eller måske tertiær. Nogle sider bliver løbende opdateret, og så kan det være van-

skeligt at se, hvornår den oprindeligt er blevet til.

Derefter er det vigtigt at undersøge, hvem teksten retter sig imod og hvorfor. Er det vanskeligt at finde ud af det, kan det enten skyldes sjusk eller at forfatteren forsøger at pådutte læseren bestemte holdninger.

Hvis man søger på Google eller i andre søgemaskiner, er det en fordel, at man kan læse ud fra adressen, om det er relevant at gå videre med siden eller ej.

Ved at undersøge sidens adresse kan man se, hvor teksten kommer fra. Adressen www.sdu.dk/hum/ fortæller for eksempel, at oplysningerne er sendt fra Syddansk Universitet (sdu) i Danmark (dk), derefter at det er fra det humanistiske fakultet (hum). Det er derfor sandsynligt, at kilden er forskningsbaseret. Adressen kan være meget længere, og det er vigtigt, at man ser den til ende, da det kan vise sig, at det er en studerende, der har lagt oplysningerne på nettet. Dermed vil det være forkert at tillægge kilden samme troværdighed. Desuden kan teksten tjekkes ved at se på de sider, der henvises til, og om der findes kopier af teksten andre steder på nettet. Hvis man finder kopier, kan det være svært at vide, om det er tegn på, at siden er af så høj kvalitet, at der er mange, der gerne vil bruge den eller om det er tegn på sjusk. Det er altid en god idé at undersøge andre kilder enten på nettet eller i bøger.

Når man søger på Google eller en anden søgemaskine, kan man ikke regne med, at den henvisning, der

står øverst, er den mest rigtige. Det er muligt at betale sig til, at ens egen henvisning kommer til at stå øverst. Det er derfor vigtigt at analysere adressen som beskrevet ovenfor. Generelt er lange adresser eller henvisninger til private hjemmesider ensbetydende med, at det er vanskeligt at sige noget om afsenderens faglige indsigt.

Layout

Det er vigtigt at vurdere en hjemmesides layout for at få en idé om sidens læsbarhed.

Det er vigtigt, at layoutet er brugervenligt. Derfor skal siden indeholde:

- Tydelige hierarkier
- Være opdelt i tydeligt definerede områder
- De konventioner, der er kendt på nettet
- Et roligt layout – minimere støj

Ved et **tydeligt hierarki** kan man se, hvad der er vigtigt, og hvad der er mindre vigtigt. Man kan således straks gå i gang med at undersøge, om de oplysninger, man søger, er muligt at finde på siden.

En hjemmeside vil være mere overskuelig, hvis den er delt op i flere

mindre og **veldefinerede områder**. Inden for hvert område anbringer man beslægtede informationer. Prøv at se på forsiden af Folkevirkes hjemmeside på www.folkevirke.dk. Eksempler på **konventioner** brugt på en hjemmeside kan være, at understreget tekst er links.

Vandrette lister i toppen af siden er ligesom lodrette lister menuer. I footeren (nederst på siden) kan man finde kontaktoplysninger. Se eksempler på Folkevirkes forsider. Man skal være opmærksom på, om siden indeholder meget »støj«. Siden må ikke indeholde unødigt pynt, mange forskellige farver, roterende animationer, musik, film etc., som starter, uden man klikker på dem. Desuden vil for mange informationer på for lidt plads eller uklare links gøre det sandsynligt, at denne side ikke dur.

Mange hjemmesider er skrevet så professionelt, at det kun er teksten, der viser, at siden ikke kan bruges. Prøv at sammenligne følgende henvisninger: www.holocaust.nu og www.holocaust-uddannelse.dk

Fortolkning og relevans

Det faktum, at alle kan lægge hvad som helst på nettet, gør det ekstra vigtigt, at man vurderer teksten grundigt. Læseren bør altid forholde sig kritisk til hjemmesider og spørge sig selv, om de virker troværdige. Hvis man søger på www.jydskatomkraft.dk vil man straks møde en hjemmeside, der opfylder alle regler for en god og veldisponeret hjemmeside. Denne virker umiddelbart troværdig, men teksten på siden underbygges ikke med henvisninger. Teksten må der-

for undersøges grundigt, og siden viser sig at være det pure opspind! I arbejdet med troværdighed på nettet skal man være ekstra opmærksom på billedsiden. I dag kan enhver lægge et billede ind i programmet Photoshop og manipulere billedet således, at det passer til formålet.

Prøv fx at søge på www.bonsaipets.com. Denne hjemmeside er meget professionelt udført, men ens sunde fornuft siger, at dette ikke kan passe!

Sociale medier

Som før nævnt kan alle lægge hvad som helst på nettet. Dette bliver brugt og især misbrugt. Når vi taler om de sociale medier som Facebook og Twitter, ved vi, at der ofte bliver lagt meddelelser ud,

som er direkte forkerte. Se fx Sugarscape.com, som skriver, at NASA vil ændre stjerne-tegnene. Dette skabte hysteri blandt astrologer i hele verden. NASA måtte dementere på det sociale medie Tumblr og skrev: »Her hos NASA studerer vi astronomi og ikke astrologi.«

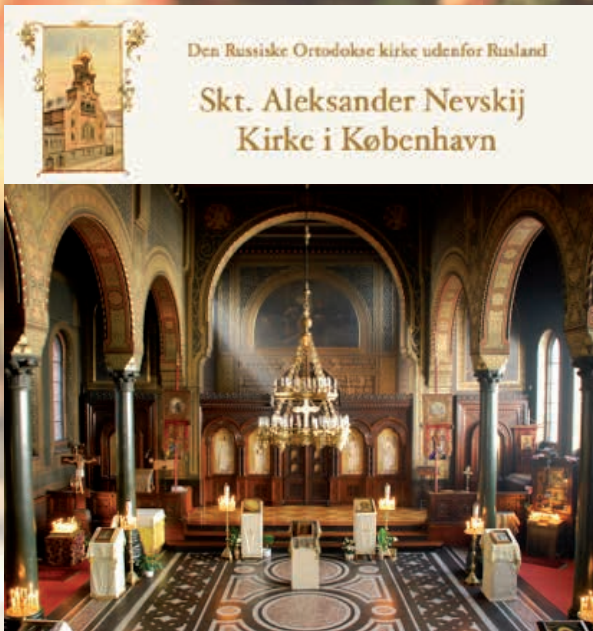
Herhjemme kunne vi nylig fejlagtigt læse om en ministers afgang. Der var 34.000 reaktioner! Man må også i brugen af sociale medier vurdere teksten grundigt og spørge sig selv, om meddelelsen er troværdig. Det er altid en god idé at søge andre kilder for at få meddelelsen berigtiget.

Kilder

Lone Guldbrandt Tønnesen:
Kildekritik på Internettet, 2005,
Weekendavisen,
 30. september 2016
 Søren Mørch:
Analyseskema, tekstlæsning,
[http://dssv.wiho5.abakomp.dk/files/\\$temp/Kildekritik%20paa%20internettet%20Lone%20Guldbrandt.pdf](http://dssv.wiho5.abakomp.dk/files/$temp/Kildekritik%20paa%20internettet%20Lone%20Guldbrandt.pdf)

Julemøde i Folkevirke

Den Russiske Ortodokse kirke udenfor Rusland

Skt. Aleksander Nevskij
Kirke i København

I år har Folkevirke inviteret
Julie fra Den Russiske Ortodokse Kirke i København,
som vil fortælle om russiske juletraditioner.

Julearrangementet holdes

onsdag den 7. december 2016 kl. 14.00-16.00

**i Kvindernes Bygning, Emma Gads mødelokale, 3. sal,
Niels Hemmingsens Gade 10, 1153 København K.**

Den russiske kirke følger den julianske kalender og derfor holdes der jul, når vi holder Helligtrekonger.
40 dage før julen holdes faste,
der afsluttes med natgudstjeneste og fællesspisning i kirken i Bredgade juleaften – 6. januar.

Julie vil fortælle mere om dette og desuden bl.a. komme ind på juletraditioner
i forhold til børn og julen i sovjettiden.

Undervejs bydes på julehygge på dansk og russisk.

Tilmelding til Folkevirke, e-mail: folkevirke@folkevirke.dk.

Folkevirkes forretningsudvalg holder møde samme dag fra kl. 11.00-14.00,
så kom og mød forretningsudvalget!

Du har mulighed for at stille spørgsmål til forretningsudvalgets medlemmer.

Folkevirke på Kulturmødet på Mors:

Kulturmix med udsyn

Af Annemarie Balle,
redaktør

En stiv vestenvind og vajende bannere langs alle indfaldsveje til Nykøbing Mors bød de tusinder af gæster velkommen til Kulturmødet på Mors.

Kulturmødet blev i slutningen af august holdt for fjerde gang – og med omkring 20.000 besøgende og hundredvis af spændende arrangementer med fokus på musik, teater, billedkunst og givende samtaler – beviste Kulturmødet sin levedygtighed. En livskraftig lillesøster til demokratimødet på Bornholm.

Folkevirke valgte i år at deltage i Kulturmødet på Mors i stedet for på Folkemødet på Bornholm.

Valget skete efter flere års tilstedeværelse på Folkemødet. Et enigt forretningsudvalg besluttede at afprøve mulighederne på Kulturmødet, som på mange måder flugter så fint med Folkevirkes øvrige aktiviteter. I år satte Kulturmødet desuden ekstra fokus på det kulturelle samspil mellem nydanskere og gammeldanskere.

Folkevirke har gennem de senere år haft flere integrationsprojekter, så det var oplagt at tage udfordringen op på Kulturmødet.

Folkevirke valgte under overskriften »Kulturmix« at invitere Band Mizgin – et band, hvor den kurdiskfødte Mizgin spiller hovedrol-

len, og hvor de øvrige i bandet har kulturelle baggrunde i bl.a. Danmark og Afghanistan.

Band Mizgin lagde ud med at spille en kulturmixet udgave af den danske folkemelodi »Det var en lørdag aften«, så tilhørerne kunne få et klart indtryk af de forskellige musikkulturelle traditioner – og af, hvordan et samspil mellem dem kan få et musikalsk udtryk.

Undervejs var der en dialog med musikerne, som bl.a. kom ind på, hvad dansk musiktradition egentlig er – om det er Højskolesangbogen, pop, rock eller jazz?

Mizgin sammenlignede musik med mad, hvor de forskellige musikkulturelle dele er ingredienserne – krydderierne.

Så, som Mizgin forklarede, er det helheden, man skal forholde sig til. Man behøver ikke gå ind i de enkelte »krydderier«, men kan forholde sig til »retten«.

Blandt spørgsmålene fra tilhørerne var da også et om, hvorvidt man skulle være bekymret for, om de enkelte musikkulturer mister deres identitet, når man kulturmixer.

Det så Mizgin og hendes medspillere ingen farer for – de så det nærmere som en berigelse for det musikalske udtryk.

Det blev til en spændende time med musik og givende dialog om, hvordan forskellige musikkulturer kan berige hinanden.

Der var stor interesse for at høre Band Mizgin på Kulturmødet på Mors.

Kultur MØDET

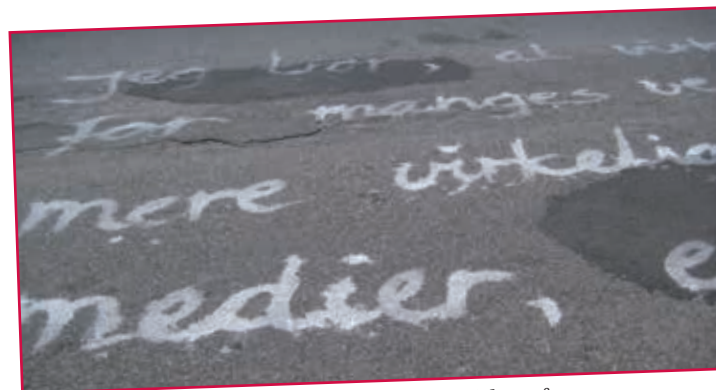
På Kulturmødet Mors var der også mulighed for at netværke – her Folkevirkes formand sammen med musik- og kulturjournalist fra P1 Tore Leifer.

Der blev lyttet intenst til Band Mizgins musik og den spændende debat om multikulturel musik.

Overraskende gadeteater var nogle af de spændende indslag på Kulturmødet Mors.

Gadegrffiti var et af de tankevækkende indslag på Kulturmødet Mors.

Boganmeldelse:

Udfordrende bog om døden

Forfatteren Birthe Lauritsen har redigeret en tankevækkende og udfordrende bog om døden.

Under overskriften »Hvor flyver sjælen hen?« har hun givet ordet til en række indsigtfulde skribenter, som fra hvert deres ståsted giver et spændende svar og perspektiverer deres synspunkter.

Professor Mads Kähler Holst, Aarhus Universitet/Moesgaard Museum, fortæller under overskriften

»Gravene fortæller historie«, hvordan årtusinders gravkultur har bidraget med langt over halvdelen af danmarkshistorien.

Kirkeminister Bertel Haarder kommer med sine egne visioner om kirkegårdene og gravstedernes fremtid under overskriften »Farvel buksbom«.

Billedkunstner Bjørn Nørgaard fortæller om arbejdet med Dronningens gravmæle, mens foredrags-

holder og forfatter Özlem Cekic skriver om tilrettelæggelsen af sin egen begravelse og om hovedlinjerne i en muslimsk begravelse.

Fra en anden religiøs observans – rabbiner Jair Melchior – kan man læse om de jødiske begravelsestraditioner og hans eget farvel til en bror. Bogen rummer også tankevækkende kapitler fra ikke-troende. Bl.a. skriver den ikke-troende Morten Wied om sin beslutning om at blive frosset ned med henblik på senere genoplivelse. Under overskriften »Skål i mjød« kan man få indsigt i asatroens ritualer med rod i vikingetiden. De beskrives af religionens begravelsesansvarlige, Søren Fisker, Odense, mens multimanden Jim Lyngvild fortæller, hvor han selv vil komme hen efter døden.

Den meget læsværdige bog giver også indblik i traditionen med billeder af de døde. Her beskrives dødsmasker, ligesom et kapitel fortæller om forskellige skikke – bl.a. stripdans for den døde og det at udforme glasperler af asken fra den døde.

»Hvor flyver sjælen hen?«.
Forfatter Birthe Lauritsen.
Forlag Puella's edition.

Folkevirke har netop deltaget i et spændende kursus i Piræus, hvor den interkulturelle dialog var i centrum.

Folkevirke på EU-kursus i Grækenland:

Spændende debatter om interkulturelle kompetencer

Af Jeanne Bau-Madsen,
næstformand i Folkevirke

I slutningen af oktober tog to folkevirkere på kursus i Piræus, Grækenland. EU giver mulighed for, at organisationer som Folkevirke kan søge et kursus et sted i Europa, populært kaldt et KA1 mobilitet. Over hele EU tilbyder forskellige institutioner kurser om vidt forskellige emner. Kurset, transport og forførelse betales af EU. På EU's hjemmeside kan man se hvilke kurser, der tilbydes hvor og hvornår. Folkevirke havde sendt en ansøgning om, at tre personer kunne deltage i kursus på institutionen IDEC i Piræus.

Kurset blev afviklet under overskriften »Intercultural Competences«. Folkevirke skulle naturligvis argumentere for, at det var vigtigt for Folkevirke, at der deltog nogle

medlemmer. Det var ikke svært, da Folkevirke i øjeblikket har flere projekter i gang, hvor netop indvandrere og flygtninge deltager. Folkevirke fik midler, så Folkevirkes redaktør og næstformand kunne deltage i kurset.

Kurset løb over fem dage med et righoldigt program fra kl. 9.00 om morgenen til kl. 15.30 om eftermiddagen.

Vi var 11 deltagere. Foruden Folkevirkes repræsentanter var der en deltager fra Køln, to fra Bayern, to fra Stuttgart, tre fra Madeira (Portugal) og to fra selve Portugal. Sproget var engelsk.

En af portugiserne kunne kun lidt engelsk, men fik oversat af sine landsmænd. Alle arbejdede med multikulturelle elever. Det var flygt-

Som led i kurset om interkulturel kommunikation havde deltagerne taget specialiteter med fra deres eget land. Her et udpluk af, hvad de tyske deltagere havde taget med.

ninge, indvandrere og romaer. Vi blev undervist af græske Betty, som var uddannet psykolog. Undervisningen vekslede mellem diskussioner, øvelser og ekskursioner. En ekskursion gik til en Unesco-skole i en af Athens forstæder. Unesco-skoler findes over hele verden – også i Danmark. Skolen

var oprindeligt startet, fordi så mange grækere repatrierede. Når de kom hjem, havde især deres børn svært ved at tale græsk. I dag arbejder man bl.a. med interkulturel uddannelse og forståelse. Skolen, vi besøgte, havde elever fra hele verden samt flygtninge og immigranter. Der var en del uledsagede flygtningebørn, især fra

Afghanistan. I nærheden af skolen lå en »Hot Spot«-lejr, hvor disse børn boede. Al undervisning foregik på græsk, og dette var da også det fag, man lagde mest vægt på. Holdningen var, at hvis man vil kunne klare sig i Grækenland, skal man kunne tale græsk. Eleverne blev undervist på forskellige niveauer i samme klasse, fordi

Folkevirkes næstformand Jeanne Bau-Madsen får her sit deltagerdiplom. I baggrunden ses Folkevirkes formand Annemarie Balle, som også deltog i EU-kurset.

De danske deltagere havde valgt at præsentere dansk smørrebrød med ost og spegepølse, som Folkevirkes næstformand Jeanne Bau-Madsen her viser. Til højre ses deltagerne i gang med en af kurssets øvelser – at bygge tårne med balloner.

man i Grækenland satte børn i samme alder i samme klasse.

Nogle af børnene havde ikke gået i skole i flere år på grund af krig og flugt. Disse børn manglede også sociale kompetencer. Eleverne blev på skolen i op til 3 år, hvorefter de kom i en almindelig folkeskole.

Vi talte med et par elever, som kom fra Afghanistan. Muhammed fortalte, at han gerne ville uddanne sig til designer, da han havde arbejdet på en tekstilfabrik i Iran, fra han var 11 til han var 15 år. Han ville gerne videre til England, da han havde familie der. Han modtog derfor undervisning i engelsk.

Interkulturel kommunikation

På kurset talte vi meget om kommunikation og de mange forhindringer, der kunne være, når flere kulturer skulle tale sammen. Vi var enige om, at det først og fremmest

var vigtigt, at der var et ønske om at forstå hinanden.

Vi talte også om problemer ved at samarbejde, hvis man kom fra forskellige kulturer, men at manglende samarbejde også kunne skyldes andre ting. Dette afprøvede vi med en øvelse. Vi blev delt i tre grupper, fik 10 balloner til hver gruppe, 2 ruller tape og 1 ballonpumpe. Opgaven gik ud på, at hver gruppe skulle bygge et ballontårn. Alle fik bygget et tårn, men var så fokuseret på opgaven, at to grupper slet ikke opdagede, at en af grupperne havde måttet låne tape, da der kun var to ruller. Mange vidste slet ikke, at der var en ballonpumpe, da et af holdene havde brugt den hele tiden.

Dette er kun nogle få af de oplevelser, vi havde, og hvad vi diskuterede. I vores samtaler med de andre kursister, som vi tilbragte vores fritid sammen med, hørte

vi om deres hverdag som lærere. Vi erfarede fx, at man i både Tyskland og Portugal tilbyder eleverne i folkeskolen morgenmad, at portugiserne havde store problemer med romaer, der ikke ville gå i skole, og at både i Tyskland og Portugal havde man sikkerhedsfolk ved skolens port.

På vores ture mødte vi også almindelige grækere. Vi talte bl.a. med en ældre, græsk mand, som sagde, at vi fra Nordeuropa burde tænke på, at Grækenland står som værn mod »muselmændene«, og at vi ikke kun skulle tænke så meget på økonomi. (Muselmænd er et gammelt udtryk for muslimer – så gammelt, at H.C. Andersen brugte det).

Med hjem havde vi en masse erfaring, metoder og idéer til det fortsatte arbejde i Folkevirke, som vi glæder os til at dele med alle interesserede.

På årets Bedsteforældre-børnebørn lejr var kreativiteten i højsædet. Her et eksempel på, hvordan efterårets farverige blade kan bruges.

Folkevirkes Bedsteforældre-børnebørn lejr 2016:

Masser af kreativitet og (u)hygge

Af Karen Hallberg,
lejrleder

Igen i år blev det bevist, at det er enormt dejligt at være nogle dage sammen med børnebørn.

Det regnede meget, og det betød selvfølgelig, at de udendørs aktiviteter blev færre, end hvis efterårsvejret havde været anderledes.

Men vejret kan man som bekendt ikke styre – så derfor blev de indendørsaktiviteter prioriteret. Jeg har ikke tidligere oplevet en BB-lejr med så megen kreativitet. Der blev lavet halloweenpynt i den helt store stil.

Pludselig var der også et spøgelse i kælderens. Heldigvis var der en modig bedstemor, der kunne aflive spøgelse den sidste aften, så alle kunne sove trygt.

Den sidste aften holdt vi halloweenfest med græskarsuppe og

uhyggegrønne flutes, derefter underholdt børnene, og aftenen sluttede med fællesdans.

Onsdag var vi på Skovsgaard Gods, hvor der var et væld af aktiviteter, såsom undersøgelse af biller i mikroskop, mulighed for at male korn og lave pandekager af det mel, man selv havde malet.

Desuden kunne man skære roelygter, lave stoftryk og meget mere. På godset var der også mulighed

for at besøge et museum, hvor man blandt andet kunne se, hvordan tjenestefolk boede i gamle dage. En Bedstemor-lejr-sang blev genoplivet, af hvem og hvornår den er lavet, ved jeg ikke, men nogle af børnenes forældre havde sunget den, da de i sin tid selv havde været på BB-lejr med deres bedstemor.

Bedstemor-lejr-sang

Mel.: Bro bro brille

Det er hygge

ved et bord at tygge,
når børnebørn med i Folkevirke er.

Man kan koble fra
slappe rigtig af.

Når man så har varmen,
får den hele armen.

Højt humør og spøg og skæmt
vil boble gennem larmen.

(Man klapper ned i bordet.....)

Tak for i år og på gensyn næste år!

Årets Bedsteforældre-børnebørn lejr var præget af stor kreativitet. Der blev naturligvis lavet halloweenpynt i den helt store stil. Desuden blev der til alles store glæde også bagt en masse herlige kager og velsmagende brød.

**Landet over
tilrettelægger Folkevirke
møder, foredragsrækker,
studiekredse, temamøder,
kurser og lejre,
hvor alle kan deltage**

Ved redaktionens slutning
forelå der oplysninger
om disse arrangementer.

Mere detaljerede oplysninger kan fås
ved henvendelse til
Folkevirkes kontor,
Niels Hemmingsens Gade 10, 3. sal,
1153 København K,
telefon 33 32 83 11
(bedst tirsdage mellem kl. 9 og 16)
eller folkevirke@folkevirke.dk

Folkevirkes møder former sig som
åbne debatter om aktuelle emner,
hvor deltagerne som regel
tager udgangspunkt i et oplæg.
**Folkevirkes møder er åbne
for alle interesserede!**

» REGION HOVEDSTADEN

BORNHOLM

Kontakt:

Marianne Kofod Pedersen,
Svanekevej 32, 3740 Svaneke
Tlf. 56 49 21 65

KØBENHAVN

»På Folkevirke«

Niels Hemmingsens Gade 10,
1153 København K.

Kontakt:

Folkevirke,
Niels Hemmingsens Gade 10, 3. sal,
1153 København K. eller
Jeanne Bau-Madsen
Tlf. 45 85 65 92
folkevirke@folkevirke.dk

Folkevirkes Litteraturkreds i København

Mødestedet er Folkevirke,
Niels Hemmingsens Gade 10, 3. sal,
1153 København K.
Tlf. 33 32 83 11

Debatmøderne foregår på torsdage kl. 12.00-14.30.

Følgende datoer og bøger er aftalt af
studiekredsen.

8. december

Ulrik Langen: »Tyven«.

Der betales kontingent for hele
sæsonen ved kursusstart (efterår og
forår) i alt kr. 600.

Litteraturkredsen har eksisteret i
flere år, og der kommer hele tiden
nye medlemmer. Men der er plads
til flere, som har lyst til at engagere
sig i en levende og vedkommende
debat.

Kontakt:

Britta Poulsen
Tlf. 46 36 56 32

KØBENHAVNS VESTEGN

Vestegnens Litteraturkreds

Møderne holdes den sidste tirsdag i
hver måned, kl. 14-17.

Med mindre andet er nævnt,
så holdes alle møder i Glostrup
Fritidscenter mødelokale 3.

29. november

»Køligt Daggry«
af Kristin Marja Baldursdottir.
Fremlægges af: Birgit Kristensen.
Dagens digt: Lis Hagberg.

2017

31. januar

»En mand der hedder Ove«
af Fredrik Backman.
Fremlægges af: Annelise Bohn.
Dagens digt: Ingelise Olsen.

28. februar

»Mit forjættede land«
af Ari Shavit.
Fremlægges af: Connie Michelsen.
Dagens digt: Hanne Lamberts.

28. marts

»Kejseren af Portugalien«
af Selma Lagerlöf.
Fremlægges af: Gurli Søby.
Dagens digt: Anne Birthe Kyed.

25. april

»Utætmet liv«
af Jeanette Walls.
Fremlægges af: Hanne Lamberts.
Dagens digt: Ellen Kristiansen.

Alle dage kl. 14-17 i mødelokale 3
i Glostrup Fritidscenter.

Tilmelding og kontakt:

Formand Ellen Kristiansen,
Vegavænget 11, 2620 Albertslund
Tlf. 43 64 62 07

Næstformand Ingelise Olsen
Kasserer Ellis Grønvold
Suppleant/revisor
Anne Birthe Kyed

LYNGBY

Kontakt:

Formand Jeanne Bau-Madsen
Tlf. 45 85 65 92
Kasserer Annette Albrecht
Tlf. 45 87 43 67
Ella Buck
Tlf. 45 82 22 42
Lene Hjeds
Tlf. 45 81 61 31
Eva Ladekarl
Tlf. 45 87 73 77

» REGION NORDJYLLAND

FOLKEVIRKE

VESTHIMMERLAND

Alle møder foregår på Farsø Hotel
kl. 14-16, hvis andet ikke er oplyst.
Alle er velkomne.

Entré og kaffe/te m. kage, kr. 85,-

5. december

Sognepræst Hannah Lyngberg-
Larsen, Viborg.
Emne: H.C. Andersens eventyrlige
liv, »Kunsten - Kærligheden
- Papirklip«.

2017

9. januar kl. 14.00

Arkitektur og fællesskab.
Byudvikling i Vesthimmerland fra
midten af 1800-tallet til i dag
v/ museumsdirektør
Broder Berg, Aars.

6. februar kl. 14.00

»Demokrati – hvad er det, og er det
truet« v/ cand.scient.pol.
Finn Seidelin, Hobro.
*Efter foredraget er der general-
forsamling.*

6. marts kl. 14.00

»Livet i skovene« – et foredrag om
bogen »Og den store flugt«
v/ forfatter og psykolog
Andrea Hejlskov, Sverige.

Kontakt:

Karen Pihlkjær,
Stenildhøjvej 48a, 9600 Aars
Tlf. 98 66 16 80
kk@pihlkjaer.dk
Sonja Feldt Pedersen,
Fasanvej 10, Gedsted,
9620 Aalestrup
Tlf. 50 15 90 57
sonja@fasanvej.dk

Lone Nørgaard,
 Svoldrupvej 122, Vognsild,
 9600 Aars
 Tlf. 98 65 82 57
 pelonor122@gmail.com
 Mona Jensen,
 Aalborgvej 4, Hornum, 9600 Aars
 Tlf. 22 40 29 58
 Mona22402958@gmail.com
 Tove Kristensen,
 Hans Egedes Vej 120, 9600 Aars
 Tlf. 98 62 66 10
 Tove.kristensen2@skolekom.dk
 Lisbet Andersen,
 Løgstørvej 140, Trend, 9640 Farsø
 Tlf. 22 96 84 80
 lisbetandersen@live.dk
 Jette Høyer,
 Solitudevej 4, Hvalpsund, 9640 Farsø
 Tlf. 25 39 97 96
 jettehoeyer@mail.dk

Vesthimmerlands

Litteraturkreds

Kredsen mødes i Dronning
 Ingrid Hallerne, Farsø,
 hvor alle møder starter kl. 14.00,
 med mindre andet oplyses.
 Alle er velkomne!

Kontakt:

Inger Olsen
 Tlf. 98 63 34 34
 Jette Høyer
 Tlf. 25 39 97 96

» **REGION MIDTJYLLAND**

HERNING

Møder holdes i Herning Kirkes
 menighedshus, Gl. Kirkevej 1.
 De holdes hver anden mandag
 kl. 14-16. Der er adgang en halv time
 før. I løbet af mødet holdes der en
 kaffepause på ca. et kvarter, så man
 kan nyde sin medbragte kaffe.

28. november

»Julens sange og salmer og deres
 baggrund«. En historie om julen og
 dens traditioner fortalt gennem
 julesange og salmer af musiker,
 troubadour og foredragsholder
 Flemming Både.

Medlemskontingent for hele sæsonen
 er kr. 200,00. Hvert møde koster
 kr. 40,00 for medlemmer og kr. 61,00
 for ikke-medlemmer. De samme
 satser gælder for pensionister.

Bestyrelse:

Formand Mona Haven Jensen,
 Dalgas Alle 2e, 4, 7400 Herning
 Tlf. 97 12 17 45
 Kasserer Tove Katstrup,
 Karen Blixens Vej 1p, 7430 Ikast
 Tlf. 40 70 90 51

Sekretær Inge N. Pedersen,
 Herregårdsparken 5, 7400 Herning
 Tlf. 97 12 74 04
 joergenedergaard@post.tele.dk
 Best.medlem Jutta Jørgensen,
 Fællestofen 4, 7400 Herning
 Tlf. 97 26 80 18
 Best.medlem Lene Lund Hansen,
 Emil Resensvej 47, 7400 Herning
 Tlf. 97 12 98 82/29 92 58 50
 LENE47LUND@gmail.com

HOLSTEBRO

Kontakt:

Karen Margrethe Madsen
 Tlf. 97 41 40 92

» **REGION SYDDANMARK**

ODENSE

Litteratur- og samtalekreds

Kontakt:

Ida Hansen
 Tlf. 66 11 23 71

» **REGION SJÆLLAND**

ROSKILDE

Folkevirke i Roskilde indbyder til
samtalekreds i litteratur.

6. december

»Det ukuelige Barn«
 af Sara Mossin v/ forfatteren.

2017

10. januar

(Danske Banks Foredragssal,
 indgang Palæstræde):
 »De Nøgne Træer« af
 Tage Skou-Hansen v/ Birthe Schultz.

14. februar kl. 13.30

Generalforsamling derefter
 »Alt det lys vi ikke ser« af
 Anthony Doerr v/ Britta Poulsen.

14. marts

»Dronningen af Saba og
 Kong Salomon« af
 Anne Lise Marstrand-Jørgensen
 v/ forfatteren.

1. april

*Temadag – Program foreligger
 senere.*

4. april

»Rum« af Emma Donoghue
 v/ Sigrid Thielsen.

2. maj

»Fødselsdagsgaven« af
 Sue Monk Kidd v/ Annette Molin.

Vi mødes hver gang kl. 14.00-16.30.
 Kaffe/te og kage i pausen er inkluderet
 i årskontingentet.
 Gæster er velkomne. Gæstebetaling
 50 kr. – dog 100 kr., når foredragsholderen
 kommer udefra.
Årskontingent er 650 kr. til
 Nordea, Reg. nr. 2280
 Konto nr.: 6888-996-409
 (dog kun 500 kr. for medlemmer
 af Folkevirke i København).

Bestyrelse:

Annette Molin, formand
 Tlf. 22 41 85 98
 annette.moling@gmail.com
 Britta Poulsen, næstformand
 Tlf. 23 46 45 95
 britta.poulsen@privat.dk
 Bente Ørum, kasserer
 Tlf. 46 32 16 11
 kajv@roskilde.dk
 Birthe Schultz, sekretær
 Tlf. 40 61 50 23
 birthe@klosterkilden.dk
 Kirsten Rudfeld, bestyrelsesmedlem
 Tlf. 29 61 28 81
 rudfeld@webspeed.dk
 Bente Laursen, suppleant
 Tlf. 21 22 36 42
 bente_l@youmail.dk
 Hanne Molin, suppleant
 Tlf. 40 63 31 28
 juulmolin@gmail.com

ØLSTED

Litteraturstudiekreds

Vi mødes hver 6. uge og
 planlægger fra gang til gang.
Kontakt:

Lis Timmermann,
 Hermelinvej 9, 3310 Ølsted

» **UDLAND**

GRØNLAND

Folkevirke i Nuuk

Kontakt:

Rebekka Olsvig,
 Jens Kreutzmann Aqq 30,
 postboks 575,
 3900 Nuuk, Grønland

En spændende eftermiddag med forskellige kunstneriske udtryk:

Kvindestemmer 2017

Lørdag den 4. marts 2017 kl. 11.30-16.00 i Jazzhouse, Niels Hemmingsens Gade 10, 1153 København K

Så er programmet for næste forårs spændende dag – Kvindestemmer '17 – klar. Det bliver 11. gang, at Kvindestemmer bliver præsenteret. Bag arrangementet står foruden Folkevirke Kvindelige Kunstneres Samfund, Kvinder i Musik og Dansk Blindesamfunds Kvinder.

Programmet ser sådan ud:

Kl. 11.30: Dørene åbnes.

Kl. 11.50: Kvindestemmer introduceres ved **kunsthistoriker og redaktør Lisbeth Tolstrup.**

Kl. 12.00: »**Bitten er blevet digter i makrel**« – en poetisk parforholds-thriller i ord og musik. Den blev uropført til litteraturfestivalen Littalk 2015 på Vallekilde Højskole. Medvirkende: **Christina Englund.** Debut som **forfatter** i 1992 med kortprosasamlingen »Uden egentlig at sove«. Hun har siden udgivet fem anmelderroste romaner på Gyldendal. **Skuespiller Jeanette Lindbæk Birk** uddannet fra Statens Teaterskole. Hun har medvirket i både film, tv og teater. **Guitarist Anders Birk** uddannet fra Det Jyske Musikonservatorium. Har spillet koncerter i ind- og udland.

Kl. 12.30: **Forfatter Dorrit Willumsen.** Dorrit Willumsens prisbelønnede forfatterskab består af mere end 20 romaner, digt- og novellesamlinger, skuespil og erindringer. Hun vil lave punkt-

slag i sit forfatterskab med fokus på sin seneste roman »**Nær og fjern**«.

Omdrejningspunktet i Dorrit Willumsens værker er nutidsmenneskets længsel efter lykke og kærlighed, men det er barske skæbner og konflikter i intimsfæren, hun skildrer.

Kl. 13.00: **Grafiker Karin Birgitte Lund.** Karin Birgitte Lund er uddannet som grafiker fra Det Kgl. Danske Kunstakademis Grafisk Skole under professor Palle Nielsen. Af den brede offentlighed er hun mest kendt for sin udformning af **de danske pengesedler**, som blev udsendt i 2010 og de følgende år. I sine frie arbejder er det ikke motivet i sig selv, der er interessant for Karin Birgitte Lund. Det er farver og en mulig komposition i tilfældigheden, hun kigger efter.

Kl. 13.30: Pause.

Kl. 13.45: **Troubadourerne Agnethe Christensen og Ida Bach Jensen.** En elektro-akustisk koncert med Agnethe Christensens sang, gusli (gammellussisk strengeinstrument) samt klokke, og Ida Bach Jensen, kontrabas og elektronik. De to musikere opbygger et **musikalsk univers omkring historiske tekster, nordisk folkemusik og tidlig musik** og skaber en bro fra middelalder til nutid med arkaiske harper, kantele

og gusli i kombination med klassisk kontrabasspil med elektroniske effekter.

Kl. 14.20: **Forfatter Shadi A. Bezeghi.** Shadi Angelina Bazeghi debuterede i 2015 med den anmelderroste digtsamling »**Vingeslag**«. Hun kommer oprindeligt fra Iran, og debuten tematiserer bl.a. hendes personlige erfaringer med krigens væsen. Debutbogen er en ekspressiv digtsamling med en på én gang heftig, sorgfuld og kølig stemme. I 2005 vandt hun Gyldendal og Berlingske Tidendes konkurrence »Nye Stemmer«.

Kl. 14.50: **Guitarist Maria Camitz.** Den klassiske guitarist Maria Camitz er mester i at formidle såvel guitarens følsomme klange som instrumentets mere fyrige muligheder til sit publikum. Hun vil spille **værker** af bl.a. **de danske komponister Birgitte Alsted og Irene Becker.** Selv siger Maria Camitz, at hun, efter mange års virke i en mandsdomineret gitarverden, synes, at det er et spændende projekt at indsamle musik fra talentfulde kvinder med »noget på hjertet«.

Pris: 100 kr.

Café: Der kan købes sandwich, øl, vin, vand, the og kaffe.

Billetter købes ved indgangen.